ויעמידנו °כנגד ראש תור °שתיק רב איתמר נמי אמר שמואל משמיה דלוי מעמידו כנגד היוצא וכן מורין בי מדרשא מעמידו כנגד היוצא רבי סימון ואיתימא רבי יהושע בן לוי אמר [א]עושה לו טפח שוחק ומעמידו בפחות משלשה טפחים סמוך לדופן וכל פחות משלשה סמוך לדופן כלבוד דמי אמר רב יהודה סוכה העשויה כמבוי כשרה ואותו טפח מעמידו לכל רוח שירצה רבי סימון ואיתימא ר׳ יהושע בן לוי אמר [ב]עושה לו פס ארבעה ומשהו ומעמידו בפחות משלשה סמוך לדופן וכל פחות משלשה סמוך לדופן כלבוד דמי ומאי שנא התם דקאמרת סגיא טפח שוחק ומאי שנא הכא דקאמרת בעיא פס ארבעה התם דאיכא שתי דפנות כהלכתן סגי ליה בטפח שוחק הכא דליכא שתי דפנות אי איכא פס ארבעה אין אי לא לא אמר רבא ואינה נתרת אלא בצורת הפתח איכא דאמרי אמר רבא ונתרת נמי בצורת הפתח איכא דאמרי אמר רבא [ג]וצריכא נמי צורת הפתח רב אשי אשכחיה לרב כהנא דקא עביד טפח [א] שוחק וקא עביד צורת הפתח א״ל לא סבר מר להא דרבא דאמר רבא ונתרת נמי בצורת הפתח א״ל אנא כאידך לישנא דרבא סבירא לי דאמר רבא וצריכא נמי צורת הפתח: שתים כהלכתן כו׳: אמר (א) רבא [ד]וכן לשבת מגו דהויא דופן לענין סוכה הויא דופן לענין שבת איתיביה אביי ומי אמרינן מגו והתניא דופן סוכה כדופן שבת ובלבד שלא יהא בין קנה לחבירו שלשה טפחים ויתירה שבת על סוכה שהשבת אינה נתרת אלא בעומד מרובה על הפרוץ [ה]מה שאין כן בסוכה מאי לאו יתירה שבת דסוכה אסוכה ולא אמרינן מגו לא יתירה שבת דעלמא על שבת דסוכה אי הכי ליתני נמי יתירה סוכה דעלמא אסוכה דשבת דאילו סוכה דעלמא בעיא טפח שוחק ואילו סוכה דשבת לא בעיא טפח שוחק וסגי בלחי דהא את הוא דאמרת סיכך על גבי מבוי שיש לו לחי כשר ההוא לא אצטריכא ליה השתא מקילתא לחמירתא אמרינן מחמירתא לקילתא לא כל שכן גופא אמר (ב) רבא

סיכך

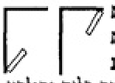

ויעמידנו כנגד ראש תור. (ראש שורה) במקלוע [א]לפונית מערבית כאלכסון או מזרחית דרומית כשהמחילות מערבית לפונית דנראה נוטה לב׳ מחילות ומיחזי כארבע מחילות. ראש תור הוא תלם מענה של סוף שדה שהתלמים כלים והולכין באלכסון זה ארוך מזה מעט: **טפח שוחק.** מודדין בד׳ אצבעות שאינם נוגעות זו בזו דהוי טפח ומשהו: **ומעמידו בפחות מג׳** (ב). סמוך לאחת הדפנות ופחות מג׳ כלבוד והויא ליה כמחילה של ד׳ טפחים ומכשר סוכה שבעה נמצא רובו של דופן עשוי: **כמבוי.** המפולש (ג) ששתי הדפנות זו כנגד זו: **כשרה.** דהא נמי קרי כהלכתן: **לכל רוח שירצה.** שהרי יש כאן ארבעה יוצאין ולאיזו יוצא שירצה יעשנו: **עושה פס** (ד). דופן גמור של ד׳ טפחים (ה) ומעמידו בפחות מג׳ סמוך לדופן אצל מקלוע. פס ארבעה דכי אמרינן לבוד איכא ז׳ טפחים ארוך כדי סוכה קטנה: **שתי דפנות.** שלמות כהלכתן כמין גאם דאין נראות מפולשות כי האי: **אמר רבא ואינה נתרת אלא בצורת הפתח.** בעירובין (דף יא:) אמר היכי דמי צורת הפתח קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן. והכא קאמר רבא דטפח שנינו בברייתא שמתיר בדופן שלישית אינו מתיר אלא אם כן עשאו לאותו טפח צורת הפתח על פני כל הדופן כולו. כיצד קנה של חצי טפח אצל היוצא וקנה של חצי טפח במקלוע שכנגדו וקנה על גביהם (ו)מזה לזה (ג) הוה ליה כאילו כל הדופן סתום דפתח שיש לו צורת פתח סתימה מעלייתא היא בפרק קמא דעירובין (דף ב.) וזהו טפח שאמרו חכמים: **ונתרת נמי בצורת הפתח.** משמע דטפח שנינו הייתו כדפריש רבי סימון לעיל עושה סתימה טפח אצל היוצא ואתא רבא למימר דאם עשה צורת הפתח על פני כל הדופן בשני קנים כל שהוא וקנה על גביהם קאי ליה במקום טפח ומכשר ליה כוותיה דלאו האי או האי מכשר: **וצריכא נמי צורת הפתח.** משמע לתרוייהו בעינן טפח אצל היוצא וקנה בזוית שכנגדו וקנה שעל גביהם קאי מטפח זה לקנה של זוית: **דקעביד טפח שוחק.** אצל היוצא כדרבי סימון: **לא סבר לה מר ונתרת נמי.** או האי או האי: **וכן לשבת.** אע״פ שצריך לשבת שלש מחילות ליעשות רשות היחיד שבת של סוכות מותר לסמוך על מחילות הסוכה אם עשה ברה״ר סמוך לפתחו סוכה דאין בה אלא שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח מכניס ומוציא הימנה לביתו (ד). ואע״ג דבשאר שבתות לא מישתרי אי נמי בשאר מחילות שאינן של סוכה לא מישתרו בהכי לשבת דסוכה שריא דמיגו דהואי טפח אגמריה רחמנא למשה כמחילות סוכה דליהוי ליה דופן שלימה לסוכה הוי דופן נמי בשבת דסוכה לענין שבת: **דופן סוכה כדופן שבת.** כל צידי דפנות שהתירו חכמים לשבת כגון מחילה של שתי בלא ערב כדאמר בעירובין (ד׳ טו:) מקיפין בקנים ובלבד שלא יהא בין קנה לחבירו שלשה טפחים ואע״פ שרחב קנה אינו אלא מלא אצבע ויש בין קנה לקנה שלשה טפחים חסר משהו ואיכא פרוץ מרובה על העומד שפיר דמי דאמרינן לבוד והוה ליה כולו עומד או של ערב בלא שתי כדתנן התם (שם) מקיפין שלשה חבלים הוי היקף נמי לדופן סוכה ובלבד שיהא זהיר שלא יהא בין קנה לחבירו שלשה טפחים כשהוא מקיף כי היכי דאמר לענין שבת דאם כן נפיק ליה מתורת לבוד ודווקא במקומות הרבה דהוי ליה פרוץ מרובה על העומד אבל מקום אחד או שני מקומות הוו להו כפתחים: **שהשבת אינה נתרת.** אם יש בה פתחים הרבה שאין בהם צורת הפתח ורבים על העומד ומבטלי ליה לעומד: **מה שאין כן בסוכה.** דסגי ליה בשתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח ואפילו היו לה פתחים בשתי הדפנות אחד או שנים דכי מצטרפת להו בהדי שתים הפרוצות הוה ליה פרוץ מרובה שריא: **מאי לאו.** אפילו בשבת שבתוך החג קאמר דלא מישתריא לטלטולי והכי קאמר יתירה הלכות טלטול שבת דסוכה אהלכות הכשר סוכה לאכול ולישן ולצאת ידי חובת סוכה דלענין מיפק ידי חובתו נפיק ובלבד שלא יטלטל בה אלא (ה) ארבעה ולא יכנים מתוכה לבית: **לא.** הכי קאמר יתירה הלכות טלטול שבת דעלמא אהלכות טלטול שבת דסוכה ששבת דעלמא אינה נתרת אלא בעומד מרובה דליכא למימר בה מיגו ושבת דסוכה נתרת משום מיגו: ואי שבת דעלמא קאמר אבל שבת דסוכה והלכות הכשר סוכה שוין משום מיגו ליתני נמי יתירה הלכות הכשר סוכה דעלמא דחול אהלכות הכשר סוכה לשבת: **ואילו סוכה דשבת.** אם עשויה כמבוי שתי דפנותיה זו כנגד זו סגי לה בלחי זקוף אצל היוצא אע״ג דאין רחבו טפח דמיגו דהוי דופן לשבת הוי נמי דופן לסוכה דהא מר משום דאית ליה מיגו אמר הכי לדידך דאמרת לחי משום מחילה והזורק למבוי מפולש שיש לו לחי חייב אלמא מדאורייתא מחילה היא ומתוכו לרשות היחיד נהי דמדרבנן אסור מדאורייתא מיהא מותר דהא מר משום דאית ליה מיגו אמר הכי: **סיכך על גבי מבוי מפולש שיש לו לחי כשרה.** בשבת ולא בחול דמיגו דהוי דופן לשבת למהוי רשות היחיד הוי דופן לענין סוכה: **ההוא לא איצטריך ליה.** לאשמעינן דיתירה סוכה דעלמא אסוכה דשבת משום דמרישא שמעינן ליה: **דהשתא מקילתא לחמירתא אמר מיגו.** מיגו דהוי דופן לסוכה דקילא הוי דופן לשבת דחמירא: **מחמירתא לקילתא מיבעיא.** דמבוי שיש לו לחי זקוף דכשר לסוכה בשבת:

פסי

ויעמידנו כנגד ראש תור. אע״ג דלכאורה בזה אמר פ׳ קמא דעירובין (דף י:) אתי אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה גבי והרחב מעשר אמות וגבי עור העסלא הכא דטפח מחילה דאורייתא והלכתא גמירי לה לא אתי אוירא ומבטל לה:

עושה לו טפח שוחק. קנה בפחות מג׳ סמוך (ו) (ליה) לדופן לא יועיל ליחשב כטפח מחמת לבוד דהא לכך בעי טפח שוחק כדי שיהא דופן זה רחב ארבעה טפחים כדפירש בקונטרס כדי שיהא רוב דופן לשיעורו בשבעה טפחים ומשהו ועוד דקנה מבטל ליה אוירא:

ואינה ניתרת אלא בצורת פתח. פירוש אלא אם כן עשאו לאותו טפח צורת הפתח על פני כל הדופן כולו כיצד קנה של חצי טפח אצל היוצא וקנה חצי טפח במקלוע שכנגדו וקנה על גביהם דהוה ליה כאילו כל הדופן סתום דאע״ג דבפ׳ קמא דעירובין (ד׳ יא:) לא יהבינן שיעורא לקנה של צורת פתח אלא אפילו קנה משהו מכאן וקנה משהו מכאן וקנה על גביהם אלא שתהא בריאה כדי לעמוד בה דלת ואפילו דלת של קשין גבי סוכה החמירו דבעינן מחילות הניכרות:

שלא יהא בין קנה לחברו שלשה טפחים. אין זה כר׳ יאשיה דבסמוך דבעי מחילות (ז) כסכך צלתו מרובה מחמתו:

שהשבת אינה ניתרת אלא בעומד מרובה על הפרוץ. משמע הא כפרוץ אסור והוי מצי לאקשויי מהכא לרב פפא דאמר פ״ק דעירובין (ד׳ טו:) פרוץ כעומד מותר ובלאו הכי איתותב התם אף על גב דהלכתא כוותיה כדאמרינן התם משום דדייקין מתניתין כוותיה כדאמר התם ואי גרסינן הכא שהשבת אינה ניתרת בפרוץ מרובה על העומד אתי שפיר:

סיכך

מסורת הש״ס

א) [ויש גורסי׳ דרומית מערבית],

ב)

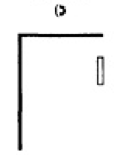

ג)

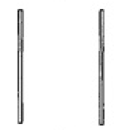

ד)

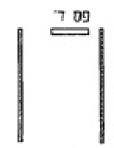

ה)

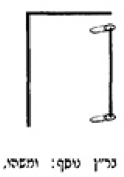

ו) בר״ן נוסף: ומשהו.

◆

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ אמר רבה וכן לשבת: (ב) שם גופא אמר רבה: (ג) רש״י ד״ה אמר רבא וכו׳ דה״ל כאילו כל הדופן: (ד) ד״ה וכן לשבת וכו׳ ומוציא הימנה לביתו. נ״ב וה״ה שמטלטל בה יותר מבארבע כמו האי בסמוך ד״ה מאי לאו: (ה) ד״ה מאי לאו אפילו וכו׳ אלא בארבע: (ו) תוס׳ ד״ה עושה וכו׳ בפחות מג׳ סמוך לדופן כצ״ל ותיבת ליה נמחק: (ז) ד״ה שלא יהא וכו׳ דבעי כמחילות צלתו מרובה מחמתו כסכך הס״ד:

◆

גליון הש״ס

גמ׳ כנגד ראש תור. מלשון המשנה כלאים פ״ב מ״ו: שם שתיק רב. כעין זה ביצה דף ו ע״א ודף לו ע״ב ב״ק דף יא ע״א ב״מ דף סט ע״ב:

◆

הגהות הגר״א

[א] ל״ג שוחק [כך שמעתי מפיו. ולא נמצא בכ״י ולא גושפנקי׳ דמרי״ה חתים עי״ן]:

◆

רבינו חננאל

ויעמידנו כנגד ראש תור. כלומר בראש הזוית ממול זה וזה. כדגרסינן בתחלת המוכר את הבית בענין מצר לו מצר אחד ארוך ומצר אחד קצר, אמר רב לא קנה אלא כנגד אותו הקצר, א״ל רב כהנא ורב אסי לרב ויקנה כנגד ראש תור, שתיק רב. וזו ראיה למה שאמרנו. ואסיק׳ ומעמידו כנגד היוצא, שהוא כנגד קצה הדופן היוצא, להראות כי הוא פתח הסוכה. סוכה

עין משפט נר מצוה

מה א מיי׳ פ״ד מהל׳ סוכה הלכה ב טוש״ע א״ח סי׳ תרל סעיף ב:

מו ב מיי׳ שם הלכה ג טוש״ע שם סעיף ג:

מז ג מיי׳ שם הלכה ב טוש״ע שם וסעיף ב:

מח ד מיי׳ שם הלכה י טור שם:

מט ה מיי׳ שם הלכה יב טור ש״ע שם סעיף ה:

◆

רבינו חננאל (המשך)

העשויה כמבוי מפולש, רב יהודה אמר אותו הטפח מעמידו לכל רוח שירצה, ר׳ יהושע בן לוי אמר עושה לה פס ארבעה ומשהו ומעמידו בפחות מג׳ סמוך לדופן, דכל פחות מג׳ סמוך לדופן כלבוד דמי, דכיון דלית בה שתי דפנות דבוקות זו בזו לא סגי לה הדופן השלישית בטפח אלא בפס ד׳ ומשהו רחוק מן הדופן ג׳ חסר משהו, הכל ז׳ טפחים והן משך סוכה קטנה ונכשרת הסוכה בכך. אמר רב[א] אינה ניתרת הסוכה בענין הזה אלא בצורת הפתח, דלא חיישינן לטפח אם ישנו ואם אינו. איכא דאמרי אמר רבא וניתרת נמי בצורת הפתח, או טפח או צורת הפתח. איכא דאמרי אמר רבא וצריכא נמי צורת הפתח, אע״פ שיש שם טפח [בעינן] צורת הפתח. וכן הלכה, דהא רב כהנא עבד בה עובדא הכי. שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח. אמר רבא וכן לשבת, מיגו דהויא מחיצה לסוכה הויא נמי מחיצה לשבת. ומותיב עלה אביי מהא, דופן סוכה כדופן שבת, כדתנן מקיפין בקנים ובלבד שלא יהא בין קנה לחבירו ג׳ טפחים. יתירה שבת על הסוכה שהשבת אינה ניתרת אלא בעומד מרובה על הפרוץ, כדגרסינן בעירובין באחרית פרק ראשון תניא כל שהוא ארבעה ומארבעה ועד ד׳ אמות ועד עשר אמות, צריך שלא יהא פרצה בין זה לזה כמלואו שלא יהא פרוץ כעומד, ואם היה פרוץ כעומד כנגד עומד מותר כנגד פרוץ אסור, ואם היה עומד מרובה על הפרוץ אף כנגד הפרוץ נמי מותר. מה שאין כן בסוכה שטפח כדופן סוכה או פס ד׳, מתיר (כמו) [כנגד] הפרוץ. מאי לאו יתירה שבת דסוכה אסוכה, ולא אמרינן מיגו דהויא דופן לסוכה הויא נמי לשבת. [ודחינן מאי מה שאין כן, בשבת דעלמא. ואקשינן עליה אי הכי ניתני נמי יתירה סוכה דעלמא, דאילו סוכה דעלמא לא סגי לה בלחי כל שהו עד שיהא כטפח, ואילו שבת דעלמא סגי לה בלחי כל שהו, כדתנן לחיים שאמרו גובהן עשרה טפחים רחבן ועביין כל שהו. ואת הוא דאמרת סיכך על גבי מבוי שיש לו לחי כשר. ודחי רבא הא לא אצטריך למיתנא, השתא דופן סוכה דהיא קילתא הויא דופן לשבת החמורה, מידי דאיתיה דופן לשבת החמורה לא כל שכן דתהוי דופן לסוכה [ה]קלה.